

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
ASYA-PASİFİK ÇALIŞMALARI UYGULAMA
ve
ARAŞTIRMA MERKEZİ (APAM)

TÜRKİYE'DE SİNGAPUR ÇALIŞMALARI-I

Editörler
Prof. Dr. A. Merthan DÜNDAR
Doç. Dr. Cenker GÖKER

Türkiye'de Singapur Çalışmaları • Editörler: Prof. Dr. A. Merthan DÜNDAR / Doç. Dr. Cenker GÖKER

ISBN: 978-605-136-478-0

9 786051 364780

Ankara Üniversitesi Basımevi
<http://basimevi.ankara.edu.tr>

Para ile Satılmaz.

Ankara • 2020

Para ile Satılmaz.

Türkiye’de Singapur Çalışmaları-I

Editör

**A. Merthan DÜNDAR
Cenker GÖKER**

Ankara • 2020

Ankara Üniversitesi Yayınları No: 653
Asya-Pasifik Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi
APAM Yayınları: 7

ISBN: 978-605-136-478-0

Yazarların görüşlerinin sorumluluğu kendilerine aittir.

Baskı Yeri:
Ankara Üniversitesi Basımevi
İncitaşı Sokak No: 10, 06510 Beşevler / ANKARA
Tel: (0312) 213 66 55
Basım Tarihi: 26.06.2020

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	v
Ambassador Jonathan TOW <i>Turkey And Singapore@50 Friendship and Beyond</i> <i>Türkiye ve Singapur 50. Yılda Dostluk ve Ötesi</i>	1
Cenker GÖKER <i>Türkiye ile Singapur Arasındaki Çifte Vergilendirmeyi Önleme</i> <i>Anlaşmasının Genel Özellikleri</i>	9
A. İnci SÖKMEN ALACA <i>Singapur'un Dış Siyaseti ve Güvenlik Politikaları</i>	15
Pınar BERK <i>Singapur'da Kalkınmanın Ekonomi Politiği</i>	45
Ahmet Faruk IŞIK <i>Singapur'un Uluslararası Toplumda Denge Politikaları ve</i> <i>Arabulucu Rolü</i>	63
Kubilay ATİK <i>Singapura Krallığı</i>	83
Ekrem SALTİK <i>Son Singapur Osmanlı Başkonsolosu Ahmed Ataullah Efendi'nin</i> <i>Güneydoğu Asya'daki Diplomatik Faaliyetleri</i>	93
Tuana Fulya ÖZMEN <i>Singapur Hakkında</i>	111

SİNGAPURA KRALLIĞI

Kubilay ATİK*

Singapur günümüzde gerek kişi başına düşen geliriyle gerekse teknoloji, sanayi, finans sektörlerinde yaptığı atılımlarla nüfus ve yüzölçümüne kıyasla dünyanın önde gelen ülkeleri arasında yer almaktadır. Bu durum, Singapur tarihine yaklaşımları da etkilemektedir. Tıpkı, genel Japon tarihi kitaplarına Meiji Yenileşmesi ile başlanıp daha önceki neredeyse üç bin yıllık Japon tarihinin birkaç sayfa ya da şanslıysa bir bölümde geçilmesi gibi Singapur tarihi de İngiliz sömürge dönemi ve Singapur Cumhuriyeti'nin kurulması ile başlanılıp sanki bundan önce bu adada önemli tarihsel olaylar ve gelişmeler olmamış, bu ada modern dünya ekonomisinde sanayi atılımı yapması ve hepsinden önemlisi batı için önem arz etmeye başlamasından sonra var olmaya başlamış gibi bir Avrupa merkezli yaklaşımın esiridir. Bu çalışmada, çağdaş Singapur'a da adını veren Singapura Krallığı, çevresindeki diğer krallıklar ile Çin, Hindistan ve dünya ile olan ilişkileri merkeze alınarak incelenmektedir. 1299 yılında kurulup 1391 yılında yıkılan bu krallığın ömrü kısa da olsa Singapur tarihi açısından son derece önemlidir. Singapur kentinin ve devletinin üzerinde kurulu olduğu Temasek Adası, tarihinde ilk kez bu dönemde bağımsız ve gelişmiş idari yapıya sahip bir devlete ev sahipliği yapmıştır.

Malay Kroniği'ne göre, Singapura Krallığı'nı kurarak adını veren kişi olan *Sang Nila Utama*, 11. yüzyılda zayıflamaya başlayan ve daha sonra yıkılarak yerini Java'da kurulan Hindu Majapahit imparatorluğuna bırakan Budist *Srivijaya* imparatorluğu soylularındandı. (Leyden, 1821: 52) Sumatra'nın kuzeyinin Java'dan gelen Majapahit güçlerince işgâli ve Güney Sumatra'da çıkan savaş ve isyanlar sonrasında buradan kaçan soylularca günümüz Singapur kentinin olduğu yerde bir ticaret kolonisi olarak kurulan şehir devletinin kısa zamanda bölgesel bir güce dönüştüğü bilinmektedir. (Borschberg, 2012: 195) Sang Nila Utama, donanmasıyla yola çıkmış ve Temasek Adası'na yerleşerek burada kendi krallığını kurmuştur. Her ne

* Nevşehir HBV Üniversitesi Tarih Bölümü, kubilayatik@gmail.com

kadar tarihçiler arasında Singapur'un kuruluşundan, son kralı olan ve İslâm'ı seçerek *Malaka Sultanlığı*'nı kuran *İskender Şah* haricindeki yöneticilerin hiçbirinin gerçek tarihi kişilikler olmadığını iddia edenler olsa da gerek arkeolojik kanıtlar, gerek Malay Kroniği dışındaki bağımsız Çin kaynakları ile batılı kaynaklar, bu krallığın ve yöneticilerinin varlığını su götürmez şekilde doğrulamaktadırlar. (Linehan, 1947: 116) Singapura Krallığı'nın ilk yılları ile ilgili eldeki tek kayıt Malay Kroniği'dir. Linehan'a göre Krallık, 1299 yılında kurulmuşsa da (Linehan, 1947: 118) Malay Kroniği'nde tarih verilmeyip olayların ve kişilerin sıralanmasından dolayı kesin tarihleri bulmak zordur. Sang Nila Utama, yukarıda verildiği gibi işgal ve iç savaştan kaçarak 1299 yılında Temasek Adası'na yerleşme kararı almıştır. (Linehan, 1947: 118) Genel kabul gören bir efsaneye göre, adaya bir fırtınadan korunmak için çıktıklarında gördükleri aslandan etkilenerek kurduğu şehre *Aslan Şehri* anlamına gelen Singapura adını vermiştir. Bir başka iddia ise Majapahit İmparatorluğu'nun aslan tahtına bir gönderme olarak bu ismin yeni kurulan şehre verilmiş olduğu şeklindedir. Nitekim San Nilla Utama, üç âlemin efendisi anlamında "Sri Tri Buana" unvanını almıştır. (Leyden, 1821: 59) Alınan unvanlar, bu şekilde isimlendirme ile birleştirildiğinde yeni kurulan bu devlet için bir meşruiyet zemini hazırlamaya çalışıldığı anlaşılacaktır. Bu bağlamda bakıldığında, Singapura Krallığı'nın kurucusu olan Sang Nila Utama, bir korsan ya da paralı askerden çok eğitilmiş bir saray üyesi gibi davranmış olmasından onun daha önce saraydaki üst düzey bir görevli olduğu anlaşılmaktadır. Singapur'a gelmeden önce bir süre kaldığı Bintan Adası'nın kraliçesi olan *Parameswari* tarafından konuk edilmiş olup, Malay Kroniği, kraliçenin Sang Nila Utama'yı kızıyla evlendirerek aynı zamanda kayınvalidesi olduğunu belirtmektedir. (Leyden, 1821: 59)

Sang Nila Utama ayrıca, soyunu İskender'e dayandırmaktadır ki bu da doğrudan kraliyet soyundan olmadığını destekleyen bir kanıt olarak görülebilir. Ancak adamlarıyla Singapura'ya çıktığında burada Orang Laut adı verilen ve yıkılan Majapahit İmparatorluğu'na bağlı deniz muhafızları görevini gören birlik, Sang Nila Utama'yı Raca yani kral ilan etmişlerdir. (Linehan, 1947: 119) Her ne kadar kullanılan unvanların neredeyse hepsi Hinduizm'e gönderme yapıyorsa da kurulan devletin Budist bir krallık olduğu bilinmektedir. Çok büyük ihtimalle kraliyet ailesinden olmayıp üst düzey bir devlet görevlisi olan Sang Nila Utama, aldığı unvan ve siyasi sembollerle meşruiyetini pekiştirmekle kalmayarak yakınındaki Bintan Krallığı'nın yanında, Marco Polo'nun müslüman olduğunu belirttiği Perlak ile de müttefik olmuştur. (Borschberg, 2012: 197) Ayrıca bu

dönemde, Song Hanedanı'ndan itibaren bölgede artan Çin etkisi, daha fazla hissedilir hale gelmeye başlamıştı. Bu durumdan yararlanmak isteyen Sang Nila Utama, Moğol sarayına elçiler ile birlikte fil ve başka hediyeler göndererek ticari ve siyasi ilişkiler de başlatmıştır. (Song, 2000: 1457) Bu durumun temel sebeplerinden biri, Çin'in uzak olmasına rağmen Kubilay Kağan'ın Hint Okyanusu'na verdiği önem ve düzenlediği seferlerin yanı sıra Siyam ve Cava'daki daha güçlü iki krallığın da Singapura Krallığı'na baskı uygulaması ve Singapura Kralı'nın da güçlü olan bu iki devleti Çin'deki Moğol Yuan Hanedanı'nın yardımıyla dengelemek istemesiydi. Song Hanedanı döneminde, özellikle Kuzey Çin'in Cürçenlerin kurduğu Jin Hanedanı tarafından fethedilmesi sonrasında Çinliler, Güney Çin'i geliştirmeye ve Güneydoğu Asya ve Batı Asya ile ticareti geliştirerek Kuzey Çin'in kaybını telafi etmeye çalışmışlardır. Nitekim 13. yüzyıla gelindiğinde eskiden sürgün yeri olan ve görece daha geri kalmış olan Güney Çin'deki eyaletler, artık Kuzey Çin'e göre hem tarım üretimi, hem porselen ve kumaş üretimi gibi sanayi üretiminde Kuzey Çin'i fazlasıyla geçmiş, bu dönemdeki dış ticaret ise Çin'in en parlak hanedanlarından olan Tang Hanedanı'nı da geride bırakmıştır. Kubilay Kağan ise Hanbalık'ta bir kurultay toplayarak kağan seçildikten sonra her ne kadar Çin'in fethini tamamlayarak kendisini kanıtlamış olsa da diğer Moğol hanlarının yanısıra abisi Arık Böke tarafından da tanınmamış, önce Arık Böke, daha sonra Kaydu ile İç Asya ve Orta Asya'da kanlı bir savaşa girişmiştir. Öte yandan tek müttefiki olan Hülegü Han ve İlhan Devleti ile kara bağlantısı bulunmadığı için Hint Okyanusu, Çin ve İran arasında insanlarla malların taşınabilmesi için hayati bir önem arz etmeye başlamıştır. Dolayısıyla Moğol iç savaşı, karadan giden ipek yolunun denizden giden ipek yoluna doğru kaymasına neden olmuştur. Bu durumdan yararlanan Singapura Krallığı ise Siyam Krallığı'nın bir saldırısını püskürttükten sonra Yuan Hanedanı ile kurulacak bir ittifakın kendi yararına olacağını düşünmüştür. (Lieberman, 2003: 459)¹ Her ne kadar Kubilay Kağan'ın ölümünden sonra Moğolların Güneydoğu Asya'da seferleri olmasa da gerektiğinde askeri güç kullanabilme olanaklarının varlığı ile bu bölgedeki Hindu olmayan race ve hükümdarlara alternatif bir meşruiyet kaynağı olarak önemli bir siyasi ve ticari ortak olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir.

¹ Nitekim Kubilay Kağan'ın Japonya seferi daha çok bilinmesine rağmen Cava, Sumatra, Vietnam ve Burma seferleride olmuş, hatta Doğu Hindistan'da bir taht mücadelesine taraf olan Moğollar, kendi destekledikleri hükümdar yenildiği zaman onu önce Çin'e getirmiş, daha sonra da Kore sarayından bir prenses ile evlendirerek Kore'deki Goryeo Hanedanı'na göndermişlerdir. (Delgado, 2008: 58)

Singapura'dan 1320 yılında Çin'e gönderilen elçiler, evcil filler ve haraca karşılık olarak 1330 yılında adaya gelen *Wang Dayuan*, Güneydoğu Asya'daki devletler ve adalardan bahsettiği kitabı *Daoyi Zhilüe* adlı eserinde adadaki iki yerleşimden bahseder. (Wang, 1981: 157) Bunlardan biri, *Banzu* diğeri ise *Long Ya Men* olup (Wang, 1981: 157), burada korsanların yanı sıra Çinli yerleşimcilerin de varlığı dikkat çekicidir. Buradan Singapur'un daha o dönemde yalnızca Malaylar tarafından değil aynı zamanda Çinliler ve başka halklar tarafından da iskân edilen kozmopolit yapıya sahip bir ticaret merkezi haline geldiği anlaşılmaktadır. Çin'deki Yuan Hanedanı ile olan ittifak, yalnızca ticari açıdan değil siyasi ve askeri açıdan da her iki tarafın işine yaramaktaydı. Yuan Hanedanı, İran'daki İlhanlı Devleti ile olan iletişim kapılarını açık tutmak için Hint Okyanusu'nu kullanmak zorunda olduğundan Singapura Krallığı stratejik bir öneme sahipti. (Allsen, 2004: 51) Öte taraftan Singapura Krallığı'ndan Çin'e giden hediye ve elçilik heyetleri, tüm Moğolların katılmadığı ve Moğolistan yerine Çin'de düzenlenen bir kurultayda kağan unvanı alması nedeniyle hanedan yıkılıncaya kadar meşruiyet sorunu yaşayan Kubilay Han ve ardılları için önem arz ediyordu. Bu açıdan bakıldığında, tıpkı Cengiz Kağan'ın Kağan seçildiği kurultayda olduğu gibi yakın ülkelerden olduğu kadar küçük de olsa uzak ülkelerden de hükümdarların bağlılıklarını bildirerek hediye ve elçiler göndermesi Yuan Hanedanı'nın meşruiyetini artırıcı bir gelişmeydi. (Jiang, 2012: 91) Nitekim Kubilay Kağan hem Marco Polo'nun ailesinden papanın kendisine elçiler ve din adamları göndermesini istemiş, hem de kendisi aslen Merkit kabilesinden Nasturi Hristiyan bir Türk olan ve Rabban Şavma adını alan bir elçisini Papalığa ve Fransa Kralı'na elçi olarak göndermişti. Moğol kağanı olduğu kadar Çin İmparatoru olarak da hareket eden Kubilay ve ardılları için sayıları oldukça kalabalık olan Çinli tebaalarının gözündeki meşruiyet kazanmak önem arz etmekteydi. Bu bağlamda Kore, Japonya ve Vietnam gibi komşuların yanı sıra uzaktaki Cava, Singapur gibi ülkelerin de vassal olması bir meşruiyet zemini sağlıyordu. Kubilay Kağan'ın başarısızlıkla sonuçlanan Japonya, Vietnam, Burma ve Cava seferlerinin arkasında bu ülkelerden göstermelik de olsa bir bağlılık ve tabiiyet mesajı alma kaygısı olduğunu söylemek mümkündür. (Delgado, 2008: 48) Singapura Krallığı ise bu ittifak sayesinde hem çevresindeki kendinden daha güçlü ve büyük Cava ve Siyam'daki devletleri dengeleme fırsatı buluyor hem de aslen kraliyet soyundan gelmediği anlaşılan Sang Nila Utama da bu sayede kendisine alternatif bir meşruiyet zemini bulmuş oluyordu. Nitekim Wang Dayuan, adaya ulaşmasından bir süre önce Siyamlıların adaya bir sefer düzenlediklerini ancak

geri püskürttüklerini bildirmektedir. (Wang, 1981: 143) Sang Nila Utama'nın ölümü hakkında çok fazla bilgi olmamakla birlikte 1347 yılında yerini Sri Wikrama Wira unvanını alan oğluna bırakmıştır. (Leyden, 1821: 65; Linehan, 1947: 95) Kırk sekiz yıl gibi uzun bir süre tahtta kalan Sang Nila Utama, Singapur tarihindeki en önemli şahsiyetlerden biri olarak kabul edilmekte olup heykelleri hâlâ adanın pek çok önemli noktasında görülebilir. Bu dönemde, bu küçük ada devletinin artık Cava'daki Majapahitlere kafa tutacak kadar oturmuş ve güçlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Majapahit tahtına geçen Hayam Wuruk, 1350 yılında Singapura Devletine kendisine bağlılık göstermesi için bir elçilik heyeti gönderse de Sri Wirama, Cava kralına eğer Singapura'yı işgale kalkarsa saçını tıraş edeceği tehdidinde bulunur. (Leyden, 1821: 64) Batı kültüründe karşılığı olmamakla birlikte Hindu ve Budist kültürlerde saç önemlidir. Budist rahipler ancak artık dünyevi işlerden el ayak çektiği için saçlarını gönüllü olarak tıraş ederler, bunun dışında yalnızca kölelerin saçları özgür insanlardan ayırt edilmeleri için tıraş edilir. Nitekim Japonya'da da benzeri bir durum mevcut olup Japonca *bin* adı verilen topuz saçın yasaklanması, Meiji Dönemi gibi geç bir dönemde bile Samuray sınıfı içinde tepkilere neden olmuştur. Bu bağlamda böyle bir hakareti cevapsız bırakması daha yeni tahta oturmuş bir hükümdar olarak otoritesini sarsacağından Hayam Wuruk büyük bir orduyla Singapura'ya karşı sefere çıkmış olsa da Singapur açıklarında yapılan deniz savaşında iki taraf da galip gelememiş, sonunda Cavalılar geri çekilmiştir. (Linehan, 1947: 109) Ancak Cava kaynakları, Singapura'yı bu savaş kazanılmamasına rağmen tâbi devletler arasında saymaktadır. (Pigeaud, 1960: 86) Savaşın bir galibi olmamasına rağmen,-tıpkı Kubilay Kağan'ın Vietnam seferlerinin başarısızlıkla sonuçlanmasına rağmen barışın iki tarafın da çıkarına olduğunu gören Vietnamlıların Moğollara tabii olmayı kabul etmesi gibi-Singapura Krallığı da Cava'daki Majapahit Krallığı'na tabii olmayı kabul etmiş olabilir. Nitekim Singapura Krallığı, daha sonra Siyam Krallığı'nın çok daha büyük bir donanmayla düzenlediği saldırıyı Majapahit Krallığı'nın yardımıyla geri püskürtmeyi başarmıştır. (Borschberg, 2012: 198)

1362 yılında ölen Sri Wikrama Wira'nın yerini oğlu Sri Rana Wikrama almış, (Leyden, 1821: 60) onun da Cava'daki Majapahit Krallığına bağlı görünmenin yanısıra günümüzdeki Ace Adası'ndaki Müslüman Peureulak Sultanlığı ile de müttefik olduğu görülmektedir. (Leyden, 1821. 61-63) Bu bağlamda bakıldığında, Hinduizm, Budizm ve Müslümanlığın bu dönemde Güneydoğu Asya'da bir arada yaşamakla beraber devletlerarası ilişkilerde bir meşruiyet zemini oluşturmadığı görülmektedir. Sri Wikrama Wira

Dönemi tıpkı diğer dönemler gibi tarihlerin ve isimlerin birbirine karışması nedeniyle ancak diğer ülkelerin kaynaklarının yardımıyla daha açık bir hale getirilebilmektedir. Kaynaklarda bu dönemde herhangi bir komşuyla savaş kayıtlarına rastlanmazken ticaret ilişkilerinin ve elçilik heyetlerinin ziyaretlerinin sürdüğü anlaşılmaktadır. Nitekim Sri Wikrama Wira, tahtını da ölümünden sonra olaysız bir şekilde oğluna bırakmıştır. Son Singapura Kralı olan ve kökeni hakkında yerli veya Çin, Portekiz kaynaklarının farklı iddialarda bulunduğu, büyük bir Malay Hanedanı'nın kurucusu ve bölgenin Müslümanlığa geçmesinde son derece etkili olan İskender Şah'a kadar Singapura Krallığı içerisinde taht mücadelelerine ya da taht değişiminde kanlı darbelere ya da iç savaflara rastlanmamaktadır. Ada, homojen bir yapıya sahip olmayıp farklı etnik ve sosyal gruplardan insanları bir arada barındırmasına rağmen bu dönemde adada genel bir huzurun hakim olduğunu ve adanın diğer ucundaki korsanlar sayılmazsa genel olarak ticaret sayesinde bir refahın olduğunu söylemek mümkündür.

Sri Wikrama Wira'nın 1375 yılında ölümünden sonra yerine oğlu Sri Maharaja geçmiştir. Kullandığı hükümdarlık unvanından da anlaşılacağı üzere halen bölgede hâkim olan Hindu-Budist kültürün etki alanında olan Singapura Krallığı'nı kuran hanedanın son üyesi Sri Maharaja'nın yerine krallığın son yöneticisi İskender Şah'ın bir darbeye başa geçtiği yani bir hanedan değişikliği yaşandığı diğer kaynaklar tarafından iddia edilmektedir. (Linehan, 1947: 111) Nitekim Sri Maharaja dönemine ait tek önemli kayıt, Todak adı verilen bir uçan balık türünün adayı istila etmesi ve ada halkını bu istiladan kurtarmak için küçük bir çocuğun bulunduğu planın başarılı olmasıyla ilgilidir. Hikâyenin sonunda, yardımcılarının Sri Maharaja'ya bu oğlan çocuğunu öldürmesini aksi halde çocuğun büyüdüğünde zekâsı ve halk arasındaki ünü sayesinde kendi otoritesini sarsabileceğini söylemeleriyle çocuk öldürür. Singapura Krallığı'nın yıkılması da bu çocuğun lanetine bağlanır. (Leyden, 1821: 65-67) Bu kısa hikâye, fareli köyün kavalcısından Çin'deki ve Hindistan'daki pek çok masaldaki gibi bir köyü, halkı ya da ülkeyi üstün zekâsı sayesinde bir sorundan ya da dertten kurtaran, ancak daha sonra mükâfat yerine ceza gören genç erkek motifinin bir uzantısı şeklinde sanki ahlaki bir ders verme çabası içerisinde gibi görülmektedir.

Ancak Portekizlilerin ve Çinlilerin kaynakları, Majapahit İmparatorluğu içindeki savaşlardan kaçarak adamları ve sonradan kendine bağlanan korsanlar ile birlikte Maharaja'ya sığınan İskender Şah'tan bahsetmektedirler. (Zhang,

1991: 1573) İskender Şah, Malay Kroniği'nin belirttiği gibi Singapura Kraliyet ailesinin bir üyesi olmayıp, tıpkı Moğollardan kaçarak Karahıtay hükümdarı Gürkan'a sığınan Nayman hükümdarı Küçlük gibi bir konumdadır. Portekiz kaynakları, İskender Şah'ın -tıpkı Küçlük gibi hatta daha kısa bir süre içinde- adaya gelmesinden iki hafta sonra Sri Maharaja'yı öldürerek başa geçtiğini belirtmektedir. (D'Albuquerque, 1875: 217) Bu açıdan bakıldığında ödüllendirilmek yerine cezalandırılan çocuğun hikâyesi başka bir anlam kazanmaktadır. Bir tarafta artık otoritesi zayıfladığı için bir çocuktan bile korkan, kendi halkı tarafından daha az sevilen bir hükümdar resmedilmekte, diğer taraftan soyu Büyük İskender'den geldiği iddia edilen, yetenekli, Müslümanlığa geçerek halkına hizmet eden bir hükümdar olarak İskender Şah resmedilmektedir. Muhtemelen bu hikâye gerçek bile olsa İskender Şah'ın tahta geçişine meşruiyet ve haklılık kazandırmak için kullanılmıştır. Nitekim yine sadece önemli olay ve kişilere yer verilen Malay Kroniğinde, Sri Maharaja'nın ülkesine gelen bir tüccarı sırf kıskandığı için idam ettirdiği de söylenmektedir. (Leyden, 1821: 79) Sri Maharaja'nın ölümünden ve yerine İskender Şah'ın geçtiğinden bahseden Malay Kroniği'nde, İskender Şah'ın kafatasında doğum sırasında ebesinin bir hatası nedeniyle oluşan bir bozuklukla doğduğu için bu adı aldığından bahsedilir. (Leyden, 1821: 78) Kroniğin, İskender Şah'a geçmeden önce Singapura Krallığı anlatısını yarıda keserek Sumatra Sultanlığı'nın nasıl Müslüman olduğunu ve Sumatra Sultanlarının şecere ve tarihçesini anlatmaya başlaması da ilginçtir. Bu noktadan sonra kronik, İslami motif ve söylemler barındırmaya başlasa da İskender Şah'ın nasıl Müslüman olduğundan bahsedilmemiştir.

Portekiz ve Çin kaynakları ise bu noktadan itibaren farklı bir hikâye anlatmaya başlarlar. Portekiz kaynaklarından Alfonso D'Albuquerque'in anlatısı, İskender Şah'ın aslında Singapura'ya sığındığını ve adanın hükümdarı olan Sri Maharaja tarafından ağırlandığı sırada Sri Maharaja'yı öldürerek Krallığın başına geçtiği şeklindedir. Ancak daha sonra hem Siyam hem de Cava'nın saldırısına uğrayarak sonunda Majapahit saldırısına yenik düşerek adayı terk ettiğini belirtir. (D'Albuquerque, 1875: 217) Malay Kroniği'nde ise Majapahit saldırısının sebebi olarak, İskender Şah'ın Sang Ranjuna Tapa adındaki üst düzey bir görevlinin kızıyla evlendikten sonra bu kızın güzelliğini kıskanan cariyeler tarafından suçlandığını ve İskender Şah'ın bu kızı Pazar yerinde soyarak aşağıladığını yazar. (Leyden, 1821: 81) Bunun üzerine sinirlenen Sang Ranjuna Tapa ise Majapahit hükümdarına bir mektup yazarak adayı fethetmeye ikna eder. Sang Ranjuna Tapa ile işbirliği sayesinde İskender

Şah'ı yenen Majapahit askerleri, şehri yağmalayarak halkını katlederken İskender Şah da adayı terk ederek kaçar. (Linehan, 1947: 115)

Bu dönemde, Özbek asıllı Müslüman Hadım Ağası Zheng He komutasındaki donanma sayesinde bölgede etkin olan ve daha önceki Moğol Yuan Hanedanı'nın politikalarını sürdüren Çin'in Ming Hanedanı'nın resmi tarihi olan Mingshi kayıtları, bir hanedan değişikliğinden ve kendi destekledikleri hükümdarın devrilmesi sonrasında Cava hükümdarının saldırılarından bahseder. (Zhang, 1991: 816) Portezizli Alfonso D'Albuquerque ise Majapahit Krallığı'nda çıkan bir iç savaştan kaçan Paramiswara'nın Singapura'ya geldiğini, burada kendisini ağırlayan yöneticiyi öldürdükten sonra yanında gelen adamlar sayesinde Singapura'nın yönetimini eline geçirdiğini, ancak yerel yöneticilerin yardımıyla Majapahit yönetiminin kendisini adadan kovduğunu belirtir ki bu kısım Malay Kroniği ile de uyumludur. (D'Albuquerque, 1875: 357)

Her ne kadar kısa ömürlü olsa da günümüzdeki Temasek Adası üzerinde kurulu modern Singapur Devleti'ne adını veren bu krallık, kuşkusuz Singapur tarihinin önemli dönüm noktalarındandır. Singapur halkının kimlik algısının gelişiminde ve adayı etnisite temelini ötesinde bir benlik algısı ile ortak bir yaşam alanı olarak kabul etmelerinde de Singapur halkı için bir örnek teşkil etmektedir. Kuşkusuz bunun ötesinde Çin ve komşuları ile olan ilişkilerinin günümüz Singapur Devleti ile hayret verici benzerlikler taşıyor olduğunu ve sosyal, ekonomik yapısı ile de günümüz Singapur'una tarihi bir örnek teşkil ettiğini söylemek mümkündür. Yüzölçümü ve nüfusuna rağmen Yuan Hanedanı, Ming Hanedanı gibi döneminin büyük güçleri tarafından ciddiye alınan, Majapahit İmparatorluğu gibi döneminin bölgesel süper gücüne kafa tutabilen bir krallık kurmayı başaran, farklı din, dil ve kültüre sahip insanların bir araya gelmesiyle oluşan Singapur halkının tarih içindeki serüveni, adadaki çok kültürlü geleneğin İngiliz sömürge döneminden çok daha öncelere dayandığını kanıtlamaktadır. Bu bağlamda, Singapur tarihini sömürge dönemiyle başlatıp, öncesini ücra bir adaymış gibi yok saymak şüphesiz haksızlık ve yanlış olacaktır.

KAYNAKÇA

- Allsen, T. T., (2004), *Culture and Conquest in Mongol Eurasia* (2. bs). New York: Cambridge University Press.
- Borschberg, P., (2012), The Singapore Straits in the Latter Middle Ages and Early Modern-Period (c. 13th to 17th Centuries) Facts, Fancy and Historiographical Challenges. *Journal of Asian History*, 46 (2), 193-224.
- D'Albuquerque, A., (1875), *The Commentaries of the Great Afonso Dalboquerque, Second Viceroy of India* (W. D. G. Birch, Çev.), London: Hakluyt Society.
- Delgado, J. P., (2008), *Khubilai Khan's Lost Fleet: In Search of a Legendary Armada*. Berkeley: University of California Press.
- Jiang, Z., (2012), *忽必烈: 龙行天下 [Hubilie: Long Xing Tianxia]*. Beijing: Zhongguo anshi Chubanshe.
- Leyden, J., (1821), *Malay Annals* (S. Raffles, Ed.). Geliş tarihi gönderen <http://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.83132>
- Lieberman, V. (2003), *Strange Parallels Southeast Asia in Global Context, c. 800-1830* (C. 1), New York: Cambridge University Press.
- Linehan, W., (1947), The Kings of 14th Century Singapore. *Journal of the Malayan Branch of the Royal Asiatic Society*, 20 (2 (142), 117-127. Geliş tarihi gönderen JSTOR.
- Pigeaud, T. G. T., (1960), *Java in the 14th Century: A Study in Cultural History: The Nāgara-Kērtāgama by Rakawi Prapañca of Majapahit, 1365 A. D.*, Hague: Martinus Nijhoff.
- Song L., (2000), *元史 [Yuanshi: History of Yuan]*, Beijing: Zhonghua Publishing House.
- Wang D., (1981), *島夷誌略校釋 [Daoyi Zhilue Jiaoyi]*, Beijing: Zhonghua Publishing House.
- Zhang, T., (1991), *明史 [Mingshi]*, Beijing: Zhonghua Publishing House.